

Series JSK/1

Set No. 4

अनुक्रमांक
Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--

प्रश्न-पत्र कोड
Question Paper Code **052/1/4**

छात्र प्रश्न-पत्र कोड को OMR शीट में आवंटित जगह में लिखें।

Candidates must write the Question Paper Code in the space allotted in the OMR Sheet.

नोट / NOTE :

- (i) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ 8 हैं।
Please check that this question paper contains 8 printed pages.
- (ii) प्रश्न-पत्र में ऊपरी दाहिने हाथ की ओर दिए गए प्रश्न-पत्र कोड को छात्र OMR शीट में उपयुक्त स्थान पर लिखें।
Question Paper Code given on the top right hand side of the question paper should be written in the appropriate place in the OMR Sheet by the candidate.
- (iii) कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में 51 वस्तुपरक प्रश्न (MCQs) हैं।
Please check that this question paper contains 51 Multiple Choice Questions (MCQs).
- (iv) परीक्षा शुरू होने के वास्तविक समय से पहले इस प्रश्न-पत्र को पढ़ने के लिए 20 मिनट का अतिरिक्त समय आवंटित किया गया है।
20 minute additional time has been allotted to read this question paper prior to actual time of commencement of the examination.

संस्कृतम्
SANSKRIT

Term-I

अवधि : सार्धैक होरा

निर्धारित समय : 90 मिनटमितम्

Time allowed : 90 minutes

सम्पूर्णाङ्कः : 40

अधिकतम अंक : 40

Maximum Marks : 40

052/1/4

Page 1

P.T.O.

अवधेयम् (ध्यान दीजिए) :

- (i) प्रश्नपत्रमिदं बहुविकल्पात्मकम् अस्ति ।
यह प्रश्न-पत्र बहुविकल्पात्मक है ।
- (ii) प्रश्नपत्रमिदं 10 भागेषु विभक्तम् अस्ति ।
यह प्रश्न-पत्र 10 भागों में विभक्त है ।
- (iii) प्रश्नपत्रेऽस्मिन् 51 प्रश्नाः सन्ति ।
इस प्रश्न-पत्र में कुल 51 प्रश्न हैं ।
- (iv) यथानिर्दिष्टम् 40 प्रश्नाः समार्थयाः ।
निर्देशानुसार 40 प्रश्नों के उत्तर लिखने हैं ।
- (v) प्रत्येकं भागे यथेष्टं प्रश्नाः यथानिर्देशं समाधेयाः ।
प्रत्येक भाग में निर्देशानुसार मनपसन्द प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।
- (vi) प्रत्येकं प्रश्नस्य कृते एकः (1) अङ्कः निर्धारितः वर्तते ।
प्रत्येक प्रश्न के लिए 1 अंक निर्धारित है ।
- (vii) प्रतिप्रश्नं प्रदत्तविकल्पेषु एकमेव समुचितम् उत्तरं चयनीयम् ।
प्रति प्रश्न प्रदत्त विकल्पों में से एक ही उचित उत्तर का चयन अपेक्षित है ।

अनुप्रयुक्त-व्याकरणम्

- I. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां सन्धिपदं सन्धिच्छेदपदं वा चिनुत - (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)
4 4×1=4
1. पाषाणी सभ्यता निसर्गे स्यान्न समाविष्टा ।
(a) स्यान् + न (b) स्यात् + न (c) स्याम् + न (d) स्यात् + न
2. तनुः पेषयद् भ्रमति सदा वक्रम् ।
(a) पेषयन् + भ्रमति (b) पेषयद् + भ्रमति
(c) पेषयत् + भ्रमति (d) पेषयत् + भ्रमति
3. अयमेकः + तावत् विभज्य भुज्यताम् ।
(a) अयमेकस्तावत् (b) अयमेकस्तावत् (c) अयमेकस्तावत् (d) अयमेको तावत्
4. भयाकुलं व्याघ्रं दृष्ट्वा कश्चित् धूर्तः शृगालः हसन्नाह ।
(a) कः + चित् (b) कश् + चित् (c) को + चित् (d) कस् + चित्
5. अन्योऽपि मुच्यते महतः + भयात् ।
(a) महतो भयात् (b) महतस्भयात् (c) महतभयात् (d) महद् भयात्

II. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां समासं विग्रहं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः चिनुत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

4 4×1=4

6. प्रपश्यामि ग्रामान्ते निर्झर-नदी-पयः-पूरम् ।

- (a) ग्राम अन्ते (b) ग्रामस्य अन्ते
(c) ग्रामे अन्ते (d) ग्रामात् अन्ते

7. किं द्वयोरप्येकमेव प्रतिवचनम् ।

- (a) वचनं वचने प्रति (b) वचनम् वचनम् प्रति
(c) वचने वचनं इति (d) वचनेन वचनेन इति

8. ततः प्रविशतः तापसौ कुशलवौ ।

- (a) कुशः च लवः च (b) लवे च कुशे च
(c) लवयोः च कुशयोः च (d) कुशस्य च लवस्य च

9. पुत्रस्य दैन्यं दृष्ट्वा अहं रोदिमि ।

- (a) पुत्रदैन्यम् (b) पुत्रदैन्यः (c) दीनपुत्रः (d) पुत्रदीनताम्

10. राजासनं खलु एतत् ।

- (a) राज्ञोः आसनम् (b) राजनि आसनम्
(c) राज्ञः आसनम् (d) राजा आसनम्

III. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रकृति-प्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरं विकल्पेभ्यः चिनुत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

4 4×1=4

11. हरिततरूणां ललितलतानां माला रमणीया ।

- (a) रमणीय + आ (b) रमणीया + आ
(c) रमणीय + टाप् (d) रमणी + टाप्

12. बुद्धिमान् जनः सदैव सफलः भवति ।

- (a) बुद्धि + मतुप् (b) बुद्धि + शानच्
(c) बुद्धि + त्व (d) बुद्धि + मत्

13. हिमकरस्य शीतल + त्व लोके प्रसिद्धम् अस्ति ।
 (a) शीतलत्व (b) शीतलत्वम् (c) शीतलता (d) शीतलत्वाम्
14. कुसुमावलिः समीरचालिता मे वरणीया ।
 (a) समीरचालित + टाप् (b) समीरचालित + त्व
 (c) समीरचालित + तल् (d) समीरचालित + क्त
15. युद्धे बल + मतुप् जनः एव विजयं लभते ।
 (a) बलमति (b) बलवान् (c) बलवती (d) बलवत्यः

IV. वाच्यस्य नियमानुगुणम् उचितं विकल्पं चिनुत – (केवलं प्रश्नत्रयम्)

3×1=3

3

16. तान्या _____ खादति ।
 (a) फलम् (b) फलस्य (c) फलेन (d) फलेषु
17. _____ चित्राणि दृश्यन्ते ।
 (a) अहम् (b) माम् (c) अस्माभिः (d) मह्यम्
18. भगिनी ओदनं _____ ।
 (a) पचति (b) पच्यन्ते (c) पच्यते (d) पचन्ति
19. त्वया किम् _____ ?
 (a) करोषि (b) करिष्यति (c) क्रियते (d) क्रियसे

V. प्रदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः समुचितं कालबोधकशब्दं चिनुत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्)

4×1=4

4

20. मम माता प्रातः _____ (07 : 30) उत्तिष्ठति ।
 (a) सार्ध-सप्तवादने (b) सपाद-सप्तवादने
 (c) पादोन-सप्तवादने (d) सप्तवादने
21. सा प्रातः उत्थाय _____ (08 : 00) योगाभ्यासं करोति ।
 (a) सार्ध-अष्टवादने (b) अष्टवादने
 (c) पादोन-अष्टवादने (d) नववादने

22. सा _____ (08 : 45) स्नानं करोति ।
- (a) सार्ध-अष्टवादाने (b) सपाद-अष्टवादाने
(c) पादोन-नववादाने (d) अष्टवादाने
23. तदा पूजां कृत्वा सा _____ (09 : 30) प्रातराशं करोति ।
- (a) नववादाने (b) सपाद-नववादाने
(c) पादोन-नववादाने (d) सार्ध-नववादाने
24. तदन्तरं सा गृहकार्याणि समाप्य _____ (12 : 15) भोजनं पचति ।
- (a) सपाद-द्वादशवादाने (b) सार्ध-द्वादशवादाने
(c) पादोन-द्वादशवादाने (d) द्वादशवादाने

VI. वाक्यानुगुणम् उचिताव्ययपदं चिनुत - (केवलं प्रश्नत्रयम्)

3

3×1=3

25. व्याघ्रोऽपि _____ नष्टः गलबद्धः शृगालकः ।
- (a) तर्हि (b) शनैः
(c) सहसा (d) अत्र
26. यत्रास्ते सा धूर्ता _____ गम्यताम् ।
- (a) तत्र (b) अत्र
(c) अन्यत्र (d) अपि
27. सः दीनः इति जानन् _____ कृषकः तं बहुधा पीडयति ।
- (a) श्वः (b) कुतः
(c) अपि (d) ह्यः
28. यदा मेघाः गर्जन्ति _____ वर्षा भवति ।
- (a) वृथा (b) च
(c) ह्यः (d) तदा

VII. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदम् अशुद्धम् अस्ति । शुद्ध पदं विकल्पेभ्यः चिनुत – (केवलं प्रश्नत्रयम्) 3 3×1=3

29. यूयं पाठं पठति ।

- (a) पठथ (b) पठसि (c) पठन्ति (d) पठथः

30. वृक्षे अनेकानि आम्रम् सन्ति ।

- (a) आम्रे (b) आम्रस्य (c) आम्राणि (d) आम्रेषु

31. अयम् मम सखी अस्ति ।

- (a) इदम् (b) इयम् (c) एषः (d) एतत्

32. राधा श्वः मम गृहम् आगच्छत् ।

- (a) गमिष्यति (b) आगच्छति (c) गच्छतु (d) आगमिष्यति

VIII. रेखाङ्कित-पदानि आधृत्य समुचितं प्रश्नवाचकपदं चिनुत – (केवलं प्रश्नपञ्चकम्) 5 5×1=5

33. धेनूनां माता सुरभिः आसीत् ।

- (a) किम् (b) कीदृशः (c) कीदृशम् (d) कासाम्

34. पुरा त्वया मह्यं व्याघ्रत्रयं दत्तम् ।

- (a) कस्मै (b) के (c) कदा (d) कुत्र

35. त्वं मानुषात् बिभेषि ।

- (a) कस्मात् (b) कम् (c) कस्याः (d) कति

36. उद्याने पक्षिणाम् कलरवः चेतः प्रसादयति ।

- (a) केषाम् (b) कुत्र (c) किम् (d) केन

37. अयम् अन्येभ्यो दुर्बलः ।

- (a) के (b) काभ्यः (c) कस्मात् (d) केभ्यः

38. प्रकृत्याः सन्निधौ वास्तविकं सुखं विद्यते ।

- (a) कस्य (b) कस्याः (c) के (d) कुतः

4

IX. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रसङ्गानुकूलम् उचितार्थं चिनुत – (केवलं प्रश्नचतुष्टयम्) $4 \times 1 = 4$

39. वाष्पयानमाला ध्वानं वितरन्ती संधावति ।

- | | |
|-------------|-------------|
| (a) मार्गम् | (b) शीघ्रम् |
| (c) ध्वनिम् | (d) पुष्पम् |

40. मां निजगले बद्ध्वा सत्वरं चल ।

- | | |
|--------------|-------------|
| (a) सत्त्वम् | (b) मन्दम् |
| (c) आहारः | (d) शीघ्रम् |

41. सुरभिवचनं श्रुत्वा आखण्डलः दुःखितः अभवत् ।

- | | |
|-------------|--------------|
| (a) अग्निः | (b) वृषभः |
| (c) इन्द्रः | (d) चरुणदेवः |

42. नवमालिका रसालं मिलिता अस्ति ।

- | | |
|------------|--------------|
| (a) आम्रम् | (b) वृक्षः |
| (c) रसः | (d) रसयुक्तः |

43. सः कच्छ्रेण भारम् उद्धहति ।

- | | |
|-------------|---------------|
| (a) सरलतया | (b) काठिन्येन |
| (c) संतोषेन | (d) विनम्रतया |

X. भाषिककार्यसम्बद्धानां प्रश्नानां समुचितम् उत्तरं विकल्पेभ्यः चिनुत – (केवलं प्रश्नपट्टकम्) $6 \times 1 = 6$

44. “कालायसचक्रं सदा वक्रं भ्रमति” अत्र क्रियापदं किम् ?

- | | |
|-----------------|------------|
| (a) कालायसचक्रं | (b) सदा |
| (c) वक्रम् | (d) भ्रमति |

45. “क्रुद्धः कृषीवलः तमुत्थापयितुं बहुवारम् यत्नमकरोत्” अस्मिन् वाक्ये विशेषणपदं किम् ?

- | | |
|--------------|-------------|
| (a) क्रुद्धः | (b) कृषीवलः |
| (c) बहुवारम् | (d) तम् |

46. “इदानीं वायुमण्डलं भृशं दूषितं जातम् ।” अत्र ‘अत्यधिकम्’ पदस्य पर्यायपदं किम् ?
 (a) इदानीम् (b) वायुमण्डलम्
 (c) भृशम् (d) दूषितम्
47. “अहमत्र भवतोः जनकं नामतो वेदितुम् इच्छामि ।” अत्र कर्तृपदं किम् ?
 (a) भवतोः (b) अहम् (c) जनकं (d) नामतो
48. “एष भवतोः सौन्दर्यावलोकजनितेन कौतूहलेन पृच्छामि” अस्मिन् वाक्ये किं विशेष्यपदं प्रयुक्तम् ?
 (a) भवतोः (b) सौन्दर्यावलोकजनितेन
 (c) कौतूहलेन (d) पृच्छामि
49. “सः व्याघ्रः तथा कृत्वा काननं ययौ ।” अत्र कर्तृपदं किम् ?
 (a) कृत्वा (b) व्याघ्रः (c) काननम् (d) ययौ
50. “बहून्यपत्यानि मे सन्तीति सत्यम् ।” अत्र ‘अल्पानि’ इति पदस्य विलोमपदं किम् ?
 (a) अपत्यानि (b) मे (c) बहूनि (d) सन्ति
51. “कृषकः वृषभौ नीत्वा गृहम् अगात्” अत्र क्रियापदं किम् ?
 (a) कृषकः (b) वृषभौ (c) गृहम् (d) अगात्